ЗМІСТ

Управління державної охорони України

Подивитись анотацію та купити на **jurkniga.ua**

Анотація

Пропонована збірка визначає діяльність Управління державної охорони України (УДОУ), яке нині є державним правоохоронним органом спеціального призначення, який підпорядкований Президенту України та підконтрольний Верховній Раді України (не плутати із поліцією охорони, що є у структурі Національної поліції України, або ж заходами забезпечення безпеки учасників кримінального провадження, що здійснюються іншими органами).

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб», від 4 березня 1998 року № 160/98-ВР, державна охорона органів державної влади України та посадових осіб (далі — державна охорона) — це система організаційно-правових, режимних, оперативно-розшукових, інженерно-технічних та інших заходів, які здійснюються спеціально уповноваженими державними органами з метою забезпечення нормального функціонування органів державної влади України, безпеки посадових осіб та об’єктів, визначених цим Законом.

Державна охорона, як законодавчо визначена діяльність, здійснюється винятково Управлінням державної охорони України. Інші органи, такі як Національна поліція; спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у справах охорони державного кордону України, інші центральні органи виконавчої влади України, Служба безпеки України в межах своєї компетенції та у взаємодії з Управлінням державної охорони України можуть брати участь у здійсненні заходів державної охорони.

УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ

ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ
ТА РЕФОРМУВАННЯ

СУЧАСНИЙ СТАН
ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

ОСНОВНІ НОРМАТИВНІ АКТИ
КОМЕНТАРІ І РОЗ'ЯСНЕННЯ

АКТУАЛЬНА
СУДОВА ПРАКТИКА

Видавництво
«Центр учбової літератури»
Київ — 2025

УДК 351.74(477)
У 67

Укладачі:
Боднарчук Олег Григорович — доктор юридичних наук, професор, начальник групи психологічної підтримки персоналу, Бучанський районний територіальний центр комплектування та соціальної підтримки Київської області;
Вітвіцький Сергій Сергійович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, полковник поліції, ректор, Донецький державний університет внутрішніх справ;
Козяр Роман Якович — кандидат юридичних наук, співробітник, Служба безпеки України;
Коропатнік Ігор Михайлович — доктор юридичних наук, професор, начальник кафедри військового права, Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка;
Микитюк Микола Андрійович — доктор юридичних наук, професор, професор спеціальної кафедри №2, Інститут Управління державної охорони України Київського національного університету імені Тараса Шевченка;
Пєтков Сергій Валерійович — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи у військах (силах), Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка;
Скриньковський Руслан Миколайович — кандидат економічних наук, професор, Львівський університет бізнесу та права;
Шамрай Богдан Миколайович — кандидат юридичних наук, заслужений юрист України, начальник Центрального юридичного управління Генерального штабу Збройних Сил України — начальник юридичної служби Збройних Сил України.

За загальною редакцією
кандидата економічних наук, професора
Скриньковського Руслана Миколайовича

У 67 **Управління державної охорони України :** історія створення та реформування; сучасний стан під час воєнного стану; основні нормативні акти, коментарі і роз'яснення; актуальна судова практика / Укл.: Боднарчук О. Г., Вітвіцький С. С., Козяр Р. Я., Коропатнік І. М., Микитюк М. А., Пєтков С. В., Скриньковський Р. М., Шамрай Б. М; За заг. ред. Скриньковського Р. М. — Київ: «Центр учбової літератури», 2025. — 392 с.

ISBN 978-611-01-3584-9

Пропонована збірка визначає діяльність Управління державної охорони України (УДОУ), яке нині є державним правоохоронним органом спеціального призначення, який підпорядкований Президенту України та підконтрольний Верховній Раді України (не плутати із поліцією охорони, що є у структурі Національної поліції України, або ж заходами забезпечення безпеки учасників кримінального провадження, що здійснюються іншими органами).

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб», від 4 березня 1998 року № 160/98-ВР, державна охорона органів державної влади України та посадових осіб (далі — державна охорона) — це система організаційно-правових, режимних, оперативно-розшукових, інженерно-технічних та інших заходів, які здійснюються спеціально уповноваженими державними органами з метою забезпечення нормального функціонування органів державної влади України, безпеки посадових осіб та об'єктів, визначених цим Законом.

Державна охорона, як законодавчо визначена діяльність, здійснюється винятково Управлінням державної охорони України. Інші органи, такі як Національна поліція; спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у справах охорони державного кордону України, інші центральні органи виконавчої влади України, Служба безпеки України в межах своєї компетенції та у взаємодії з Управлінням державної охорони України можуть брати участь у здійсненні заходів державної охорони.

ISBN 978-611-01-3584-9
© Видавництво «Центр учбової літератури», 2025.

ВСТУП

Управління державної охорони України (УДОУ) — нині це є державний правоохоронний орган спеціального призначення, який підпорядкований Президенту України та підконтрольний Верховній Раді України (не плутати із поліцією охорони, що є у структурі Національної поліції України, або ж заходами забезпечення безпеки учасників кримінального провадження).

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб», від 4 березня 1998 року № 160/98-ВР, державна охорона органів державної влади України та посадових осіб (далі – державна охорона) − це система організаційно-правових, режимних, оперативно-розшукових, інженерно-технічних та інших заходів, які здійснюються спеціально уповноваженими державними органами з метою забезпечення нормального функціонування органів державної влади України, безпеки посадових осіб та об'єктів, визначених цим Законом.

Не вважаються державною охороною, регульованою цим Законом, заходи охоронного характеру, які здійснюються державними органами з метою забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства, інших осіб та об'єктів, крім визначених цим Законом.

Загальна структура і чисельність Управління державної охорони України затверджуються Верховною Радою України за поданням Президента України.

Питання державної охорони являють собою таку правову систему, яка має переважно практичне значення. Правове забезпечення діяльності у таких умовах потребують надійного, лаконічного та стабільного унормування, що власне й притаманне колу нормативних актів, які є правовою основою діяльності УДОУ.

Державна охорона, як законодавчо визначена діяльність, здійснюється виняткова **Управлінням державної охорони України**. Інші органи, а саме, Національна поліція; спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у справах охорони державного кордону України, інші центральні органи виконавчої влади України, Служба безпеки України в межах своєї компетенції та у взаємодії з Управлінням державної охорони України можуть брати участь у здійсненні заходів **державної охорони**.

СТВОРЕННЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ

Слід зауважити, що питання безпеки і охорони історичну у будь-якій розвиваються паралельно із системою державотворення. Україна не була винятком у цих процесах.

Тобто як складова державотворення в Україні формувалися й підрозділи, які здійснювали охоронні функції.

Історичні відомості свідчать про те, що в період Української гетьманської держави (Гетьманщини) завдання з особистої охорони Гетьманів, Гетьманської резиденції, Генеральної старшини, Генеральної артилерії, військової канцелярії, Генерального суду виконували спеціально створені наймані піхотні підрозділи (сердюцькі полки). За свою службу вони отримували від Гетьмана грошову платню з Гетьманської скарбниці, були на його повному забезпеченні та особисто підпорядковувалися Гетьману.

Пізніше окрема рота Гетьманської охорони, яка була виділена з сердюцьких полків, почала називатись жолдацькою.

У період гетьманства І. Скоропадського (1708 – 1722 р.р.) поблизу с. Стара на Сеймі для проживання гетьманської охорони було засновано поселення – Жолдаки.

Згідно з Царським Указом від 14 (25) липня 1726 р. сердюцькі полки були ліквідовані.

Після ліквідації Гетьманату, як державного утворення, перестало існувати і саме поняття української охоронної діяльності.

Відродження відбулося лише після лютневої революції 1917 р. в Росії.

Найбільш показовою за тих часів була система охорони керівника Української Держави Гетьмана П.Скоропадського (29.04.1918 р. – 14.12.1918 р.).

Захистом особи П.Скоропадського та членів його родини займалися спеціальні підрозділи, які входили до структури Штабу Гетьмана. Піклування про особисту безпеку глави держави покладалося на гетьманського коменданта, під загальним керівництвом Начальника Штабу Гетьмана.

Гетьманському коменданту підпорядковувалися: Гетьманський конвой та Особиста охоронна команда.

Конвой займався охороною Гетьмана та його родини і прирівнювався за статусом до кавалерійського полку. До нього входили дві кінні й кінно-кулеметна сотні, які мали на озброєнні, крім звичайної кавалерійської холодної та вогнепальної зброї, 6 кулеметів типу «Максим» і 12 – типу «Льюїс». Командир конвою мав права командира окремої бригади.

Особиста охоронна команда прирівнювалася до піхотного полку і комплектувалася з «відбірних і надійних осіб». На неї покладалась охорона гетьманської резиденції та самого Гетьмана під час його подорожей. Співробітники команди несли службу на постах усередині гетьманського палацу, здійснювали нагляд за навколишньою територією та будинками. Крім того, особиста охорона вела спостереження за персоналом, що обслуговував Гетьмана, підтримувала контакти з центральними й місцевими правоохоронними органами у справах своєї компетенції. До охоронної команди за штатом входило 7 офіцерів, 2 старших вартових, 62 вартових і 46 «доглядачів», канцелярські працівники.

До системи охорони Гетьмана входив і Загін окремого призначення, який підпорядковувався безпосередньо Начальнику Штабу Гетьмана і структурно складався з двох взводів. Основними завданнями Загону були: забезпечення особистої охорони Гетьмана і підтримання порядку в місцях його тимчасового перебування.

За часів Директорії УНР (1919-1920 р.р.) особистою охороною забезпечувався і Голова Директорії – С. Петлюра.

Після утворення СРСР вся діяльність по забезпеченню безпеки посадових осіб та охорони об‘єктів в усіх союзних республіках, у тому числі – і в Україні, здійснювалася під керівництвом Центрального апарату, який знаходився в Москві.

У листопаді 1946 р. було створено відділ охорони Міністерства державної безпеки УРСР, а вже з 3 липня 1975 – створено 9 Службу КДБ при Раді Міністрів УРСР завданням якої було: охорона членів Політбюро, забезпечення охорони і безпеки маршрутів пересування осіб, які охоронялися, охорона адмінбудинків, згодом в оперативному обслуговуванні Служби знаходилися режимні зони, спецтраси, палаци культури, спецкомплекси в театрах та інших

видовищних закладах, мисливські господарства. 9 Служба функціонувала до вересня 1991 року, коли КДБ УРСР було ліквідовано і створено 9 Управління охорони Служби Національної безпеки України, яке проіснувало до 1992 року.

З набуттям Україною незалежності у молодій державі постало питання реформування і вдосконалення системи органів безпеки.

Згідно з Указом Президента України від 15 січня 1992 року № 40 було створено Управління охорони вищих посадових осіб.

Указом Президента України від 8 червня 1992 року № 334 Управління перейменовано в Управління державної охорони України.

До прийняття Закону України, підрозділи Управління діяли на основі Положення про Управління державної охорони України, яке було затверджено Указом Президента України від 17 серпня 1992 року № 417. Закон України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» Верховна Рада України ухвалила в 1998 році.

З моменту свого прийняття Закон піддавався незначним поточним змінам, навіть введення правового режиму воєнного стану через широкомасштабну російську агресію проти нашої країни не призвели до докорінних змін у правовому регулюванні системи та організації питань державної охорони органів державної влади та посадових осіб.

Питання державної охорони являють собою таку правову систему, яка має переважно практичне значення. Правове забезпечення діяльності у таких умовах потребують надійного, лаконічного та стабільного унормування, що власне й демонструє базовий нормативний акт.

У системі забезпечення національної безпеки УДО України посідає особливе місце. Головні завдання спеціальної служби спрямовані на забезпечення безпеки Президента України, вищих посадових осіб держави, а також на охорону адміністративних будівель та об`єктів органів державної влади України (Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Конституційний Суд України, Верховний Суд України та інші).

У сфері відповідальності УДО України – охорона глав іноземних держав, парламентів та урядів і членів їхніх сімей, керівників міжнародних організацій, які прибувають в Україну чи перебувають на її території.

У своїй діяльності УДО України керується Конституцією України, законами України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про державну таємницю» та іншими нормативно-правовими актами.

Загальне керівництво діяльністю УДО України здійснює Начальник Управління державної охорони України, який призначається на посаду і звільняється з посад Президентом України. Співробітники УДО України – військовослужбовці, які проходять службу за контрактом. Також УДО набирає цивільний персонал, який здійснює свої функції у відповідності до норм законодавства про працю.

Організаційна структура УДО України побудована з урахуванням поставлених завдань і включає оперативні, технічні, спеціальні й аналітичні підрозділи, а також підрозділи кадрового, правового, адміністративно-господарського забезпечення та інші. Підготовку та перепідготовку фахівців здійснює Інститут УДО України Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Здійснюючи державну охорону УДО України результативно взаємодіє з Національною поліцією, спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у справах охорони державного кордону України, іншими центральними органами виконавчої влади України, Службою безпеки України, підприємствами, установами, організаціями та посадовими особами.

УДО України вирізняється підвищеним рівнем оперативної та мобілізаційної готовності. Щорічно здійснюється планування, підготовка та проведення щонайменше 3 000 великих охоронних заходів. Більш ніж за 20 років діяльності військовослужбовці на високому рівні провели масштабні заходи із забезпечення безпеки лідерів іноземних держав та релігійних конфесій, які перебували в Україні з офіційними візитами.

Відповідно до міжнародних договорів України, УДО України співпрацює з багатьма спецслужбами. Зокрема, для забезпечення безпеки офіційних візитів делегацій глав іноземних держав, парламентів та урядів до України; зміцнення співпраці у сфері регіональної безпеки; на реалізацію заходів поступової інтеграції в європейський і євроатлантичний простір, УДО України бере участь у заходах у сфері боротьби з тероризмом.

Контроль за діяльністю УДО України здійснюється в межах конституційних повноважень Президентом України та Верховною Радою України, контроль за використанням коштів Державного бюджету України на утримання спецслужби – Рахунковою палатою України, нагляд за додержанням УДО України законів – Генеральним прокурором України і уповноваженими ним прокурорами.

Розпочато процес системної реформи державної охорони. Здійснюються організаційні заходи щодо удосконалення законодавчого, матеріально-технічного забезпечення, підвищення рівня інформаційно-аналітичної складової службової діяльності, а також відкритості спецслужби для демократичного цивільного контролю.

Стаття 1 базового Закону визначає поняття діяльності з охорони органів державної влади України та посадових осіб: «Державна охорона органів державної влади України та посадових осіб (далі – державна охорона) – це система організаційно-правових, режимних, оперативно-розшукових, інженерно-технічних та інших заходів, які здійснюються спеціально уповноваженими державними органами з метою забезпечення нормального функціонування органів державної влади України, безпеки посадових осіб та об'єктів, визначених цим Законом».

Тобто Закон визначає сутність вказаної діяльності, яка притаманна спеціально уповноваженим державним органам, як системну їхню практичну діяльність, що має організаційні, матеріально-технічні, режимні та інші складові, та покликана забезпечити як безпеку осіб, які здійснюють державно-управлінські функції, та відповідних об'єктів, так й у цілому нормальне функціонування органів державного управління.

При цьому слід зауважити, що ч. 2 вказаної норми відокремлює охоронну діяльність спеціально уповноважених органів згідно з приписами Закону коментованого від іншої охоронної діяльності, що забезпечується державними органами, але не унормовується цим Законом.

Зі змісту цієї норми зрозуміло, що маються на увазі заходи щодо забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства, інших осіб та об'єктів. Така діяльність (при значній схожості із діяльністю з державної охорони органів державної влади та посадових осіб) має інший суб'єктний склад та окреме правове унормування.

ПРАВОВА ОСНОВА ДІЯЛЬНОСТІ УДО

Стаття 2 базового Закону визначає правову основу державної охорони в сенсі цього нормативного акту. Тобто визначає коло загального та спеціального законодавства, яке визначає та унормовує відносини у сфері державної охорони.

Нормативні акти, які складають вказане законодавство, можна **об'єднати у такі групи**:

Конституція України;

Акти Верховної Ради України;

Акти Президента України;

Акти Кабінету Міністрів України;

Нормативно-розпорядчі акти Управління Державної охорони.

Конституція України, як нормативний акт вищої юридичної сили у країні, Основний її закон, є завжди складовою законодавства і правової основи будь-якого нормативного акту. Не є винятком й Закон коментований. Окрім того, приписи нормативного акту мають відповідати конституційним нормам, не суперечити їм.

Акти Верховної Ради, це перш за все закони, вони нарівні із базовим (коментованим) законом унормовують основні питання, які складають предмет регулювання цього нормативного акту.

Враховуючи специфіку цього Закону, це **мають бути такі нормативні акти**:

ЗАКОН УКРАЇНИ № 2939-VI від 13 січня 2011 року «Про доступ до публічної інформації»;

ЗАКОН УКРАЇНИ № 1700-VII від 14 жовтня 2014 року «Про запобігання корупції»;

ЗАКОН УКРАЇНИ № 3106-IV від 17 листопада 2005 року «Про загальну структуру і чисельність Управління державної охорони України» (із змінами 2022 року);

ЗАКОН УКРАЇНИ № 638-IV від 20 березня 2003 року «Про боротьбу з тероризмом»;

ЗАКОН УКРАЇНИ № 374-IV від 26 грудня 2002 року «Про контррозвідувальну діяльність»;

ЗАКОН УКРАЇНИ № 912-IX від 17 вересня 2020 року «Про розвідку»;

ЗАКОН УКРАЇНИ № 548-XIV від 24 березня 1999 року «Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України»;

ЗАКОН УКРАЇНИ № 549-XIV від 24 березня 1999 року «Про Стройовий статут Збройних Сил України»;

ЗАКОН УКРАЇНИ № 550-XIV від 24 березня 1999 року «Про Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України»;

ЗАКОН УКРАЇНИ № 551-XIV від 24 березня 1999 року «Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України»;

ЗАКОН УКРАЇНИ № 160/98-ВР від 4 березня 1998 року «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб»;

ЗАКОН УКРАЇНИ № 3855-XII від 21 січня 1994 року «Про державну таємницю»;

ЗАКОН УКРАЇНИ № 2135-XII від 18 лютого 1992 року «Про оперативно-розшукову діяльність»;

ЗАКОН УКРАЇНИ № 2011-XII від 20 грудня 1991 року «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»;

ЗАКОН УКРАЇНИ № 2232-XII від 25 березня 1992 року «Про військовий обов'язок і військову службу»;

ЗАКОН УКРАЇНИ № 2262-XII 9 квітня 1992 року «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»;

ЗАКОН УКРАЇНИ № 2657-XII від 2 жовтня 1992 року «Про інформацію»;

ЗАКОН УКРАЇНИ № 2297-VII від 1 червня 2010 року «Про захист персональних даних»;

ЗАКОН УКРАЇНИ № 3551-XII від 22 жовтня 1993 року «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;

ЗАКОН УКРАЇНИ № 203/98-ВР від 24 березня 1998 року «Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний захист»;

ЗАКОН УКРАЇНИ № 160-IX від 3 жовтня 2019 року «Про матеріальну відповідальність військовослужбовців та прирівняних до них осіб за шкоду, завдану державі».

Акти Президента України (Укази), враховуючи їх місце у правовій системі країни, носять управлінсько-організаційний

характер, що доповнюють норми Закону коментованого, який є доволі лаконічним. **До таких актів відносяться**:

УКАЗ № 31/2025 від 15 січня 2025 року «Про День Управління державної охорони України»;

УКАЗ № 32/2025 від 15 січня 2025 року «Про внесення змін до Положення про проходження громадянами України військової служби за контрактом в Управлінні державної охорони України»;

УКАЗ № 33/2025 від 15 січня 2025 року «Про внесення змін до додатка № 5 до Указу Президента України від 5 травня 2020 року № 166/2020»;

УКАЗ № 33/2022 від 26 січня 2022 року «Про Положення про проходження громадянами України військової служби за контрактом в Управлінні державної охорони України»;
УКАЗ № 166/2020 від 05 травня 2020 року «Про переліки посад, що підлягають заміщенню особами вищого офіцерського (начальницького) складу, та граничних військових і спеціальних звань за цими посадами»;

УКАЗ № 563/2006 від 21 червня 2006 року «Про здійснення державної охорони керівників міжнародних організацій, які прибувають в Україну чи перебувають на її території».

Акти КМУ є вищими підзаконними нормативними актами:

ПОСТАНОВА КМУ № 393 від 17 липня 1992 року (з наступними змінами)

«Про порядок обчислення вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги особам, які мають право на пенсію відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», крім військовослужбовців строкової служби і членів їх сімей та прирівняних до них осіб»;

ПОСТАНОВА КМУ № 1081 від 3 серпня 2006 року (з наступними змінами)

«Про затвердження Порядку забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житловими приміщеннями»;

ПОСТАНОВА КМУ № 704 від 30 серпня 2017 року (з наступними змінами)

«Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб»;

ПОСТАНОВА КМУ № 413 від 12 червня 2013 року (з наступними змінами)

«Про затвердження переліку сімейних обставин та інших поважних причин, що можуть бути підставою для звільнення громадян з військової служби та із служби осіб рядового і начальницького складу«.

Відомчі розпорядчі акти УДО:

НАКАЗ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ № 657 від 11 листопада 2014 року «Про початок проведення в Управлінні державної охорони України перевірки, передбаченої статтею 5 Закону України «Про очищення влади»«;

НАКАЗ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ № 232 від 16 квітня 2014 року «Про затвердження Інструкції про забезпечення житлом в Управлінні державної охорони України»;

НАКАЗ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ № 551 від 20 серпня 2013 року «Про затвердження Інструкції про організацію забезпечення в Управлінні державної охорони України жилою площею у гуртожитках військовослужбовців та членів їх сімей»;

НАКАЗ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ № 769 від 28 вересня 2021 року «Про перелік відомостей, що становлять службову інформацію в Управлінні державної охорони України»;

НАКАЗ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ № 210 від 27 травня 2011 року «Про затвердження Порядку забезпечення безпеки посадових осіб, щодо яких здійснюється державна охорона у місцях постійного та тимчасового перебування»;

НАКАЗ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ № 295 від 25 травня 2022 року «Про затвердження Інструкції про порядок застосування Положення про проходження громадянами України військової служби за контрактом в Управлінні державної охорони України»;

НАКАЗ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ № 633 від 10 серпня 2021 року «Про затвердження Порядку особистого прийому громадян в Управлінні державної охорони України»;

НАКАЗ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ № 349 від 09 серпня 2010 року «Про затвердження Інструкції про порядок організації та проведення професійно-психологічного відбору кадрів в Управлінні державної охорони України»;

НАКАЗ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ № 885 від 4 листопада 2021 року «Про затвердження Порядку розслідування та ведення обліку нещасних випадків в Управлінні державної охорони України»;

НАКАЗ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ № 471 від 15 червня 2021 року «Про проведення оцінки корупційних ризиків у діяльності УДО України»;

НАКАЗ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ № 800 від 15 вересня 2020 року «Про затвердження Положення про Комісію Управління державної охорони України з питань призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності»;

НАКАЗ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ № 306 від 20 квітня 2021 року «Про затвердження Інструкції з діловодства за зверненням громадян в Управлінні державної охорони України»;

НАКАЗ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ № 455 від 20 квітня 2021 року «Про затвердження Інструкції про проведення службового розслідування в Управлінні державної охорони України»;

НАКАЗ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ № 689 від 12 грудня 2022 року «Про затвердження Інструкції про організацію проведення медичного огляду кандидатів на військову службу, військовослужбовців та осіб, звільнених з військової служби в Управлінні державної охорони України»;

НАКАЗ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ № 766 від 05 вересня 2023 року «Про затвердження Інструкції про особливості виплати додаткової винагороди військовослужбовцям Управління державної охорони України під час дії воєнного стану».

Враховуючи таку значну кількість нормативних актів, які унормовують діяльність УДО, було б очікуване, щоб ст. 3 базового Закону більш докладно визначала основні принципи, які

покладаються в основу діяльності державної охорони державних органів та посадових осіб. Перелік цей має вичерпний характер. Зазвичай в нормативних актах, перш за все у законах, надалі визначені принципи більш докладно унормовуються в окремих статтях. Проте ст. 3 Закону надає лише перелік: «Державна охорона здійснюється на принципах законності, безперервності, поваги до прав, свобод, гідності людини і громадянина, єдиноначальності».

Таким чином виявляється невідомим, що саме законодавець уклав у перелік вказаних принципів, які саме доктринальні визначення можуть бути покладені в основу пояснень змісту коментованої норми.

Таким чином можемо зробити певні вірогідні припущення та спробувати прояснити цю прогалину у нормативному акті.

Основними принципами стаття коментована вважає такі:

принцип законності;

принцип безперервності;

принцип поваги до прав, свобод, гідності людини і громадянина;

принцип єдиноначальності.

Принцип законності у сенсі Закону коментованого цілком логічно знаходиться у переліку, при цьому не просто серед інших, але на першому місці. Все ж мається на увазі, що охоронна діяльність сама по собі, а тим більш на такому важливому та відповідальному рівні, є діяльністю правоохоронних органів, яка серед іншого може бути пов'язана із обмеженнями прав і свобод людей. За таких умов дотримання вимог законодавства є обов'язковою та необхідною вимогою.

Вказаний принцип відноситься до загально-правових і закріплений у всіх нормативних актах, які регулюють діяльність правоохоронних органів. Сутність цього принципу полягає в точному й безумовному дотриманні усіма підрозділами та працівниками вказаних органів під час здійснення своєї діяльності вимог Конституції України, КПК України, Кримінального та інших кодексів України, Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб», інших Законів України й підзаконних нормативно-правових актів, міжнародно-правових угод і договорів, учасником яких є Україна.

Принцип поваги до прав, свобод, гідності людини і громадянина, що є теж загально-правовим, у сенсі цього Закону є похідним від принципу законності. Він полягає у визнанні найвищою цінністю прав і свобод людини і громадянина, забезпеченні їх охорони, неприпустимості порушення як зі сторони держави, так зі сторони суспільства. Права та свободи людини і громадянина визначають зміст діяльності держави, оскільки саме забезпечення цих прав і свобод і є головним обов'язком держави.

Відповідно до п. 2 ст. 29 Загальної декларації прав людини при здійсненні своїх прав і свобод кожна людина повинна зазнавати тільки таких обмежень, які встановлені законом виключно з метою забезпечення належного визнання і поваги прав і свобод інших та забезпечення справедливих вимог моралі, громадського порядку і загального добробуту в демократичному суспільстві. Таким чином, обмеження прав і свобод людини при здійснені заходів державної охорони допускається виключно на підставах та в порядку, визначених Конституцією і законами України, за нагальної необхідності і в обсязі, необхідному для виконання поставлених завдань. З метою дотримання цього принципу заходи, що обмежують права та свободи людини і громадянина носять тимчасовий характер, мають бути негайно припинені, якщо немає необхідності у їх подальшому застосуванні.

Принцип безперервності відносять до спеціальних принципів роботи правоохоронних органів. Цей принцип чудово вписується у специфіку охоронної діяльності, особливо у поєднанні із принципами наступальності та цілеспрямованості. Ця діяльність здійснюється на постійної основі і заходи забезпечення безпеки не знають перерв і перепочинків, постійно змінюють один одного. Якщо допустити інакше, об'єкт охорони може зазнати негайного провалу у сенсі власної безпеки, що в самих негативних наслідках може мати втрачені людські життя.

Принцип безперервності полягає в тому, що оперативні працівники, які відповідальні за забезпечення безпеки об'єктів та осіб, зобов'язані в межах своєї компетенції швидко та безперервно проводити належну комплексну роботу із запобігання порушення режимів безпеки, вчиненню цих порушень, особливо кримінальних правопорушень, проявляти ініціативу щодо їх виявлення.

Така діяльність знаходить **свій прояв**:

у досягненні мети щодо пошуку і фіксації відомостей про протиправні діяння окремих осіб та груп;

в отриманні інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави з метою належного здійснення державної охорони щодо органів державної влади України;

забезпечення безпеки посадових осіб, визначених Законом України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб», за місцем їх перебування як на території України, так і за її межами;

у забезпеченні безпеки членів сімей посадових осіб, визначених зазначеним Законом, які проживають разом з ними або супроводжують їх;

при запобіганні протиправним посяганням на посадових осіб і членів їхніх сімей та об'єкти, щодо яких здійснюється державна охорона, їх виявлення та припинення;

охорони об'єктів, визначених указаним Законом;

забезпечення безпечної експлуатації транспортних засобів, призначених для зазначених посадових осіб;

в участі у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом.

Принцип єдиноначальності теж є спеціальним принципом, що притаманний нормативним актам, які регулюють правоохоронну діяльність.

Цей принцип полягає у підпорядкуванні підлеглих волі керівника, який несе персональну відповідальність за результатами прийнятих рішень та діяльності з виконання поставлених завдань. Простіше сказати, він передбачає, що кожний службовець має лише одного безпосереднього керівника. Таким чином досягається забезпечення оперативності, обґрунтованості та ефективності прийнятих рішень, а також гарантується дотримання прав і свобод людини і громадянина.

З огляду на те, що кадри УДО України складаються у тому числі й з військовослужбовців, прийнятих на військову службу за контрактом, доречно звернути увагу, що згідно із Законом України «Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України» принцип єдиноначальності є одним із принципів будівництва і керівництва Збройними Силами України і полягає:

у наділенні командира (начальника) всією повнотою розпорядчої влади стосовно підлеглих і покладенні на нього персональної відповідальності перед державою за всі сторони життя та діяльності військової частини, підрозділу і кожного військовослужбовця;

наданні командирові (начальникові) права одноособово приймати рішення, віддавати накази; забезпеченні виконання зазначених рішень (наказів), виходячи із всебічної оцінки обстановки та керуючись вимогами законів і статутів Збройних Сил України.

Зміст

ВСТУП 3

СТВОРЕННЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ 4

ПРАВОВА ОСНОВА ДІЯЛЬНОСТІ УДО 9

ЦЕНТР ПІДГОТОВКИ УДО 18

ОСНОВНА НОРМАТИВНА БАЗА 24

ЗАКОН УКРАЇНИ «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» 24

ЗАКОН УКРАЇНИ «Про загальну структуру і чисельність Управління державної охорони України» 43

ЗАКОН УКРАЇНИ «Про державну таємницю» 44

ЗАКОН УКРАЇНИ «Про боротьбу з тероризмом» 91

ЗАКОН УКРАЇНИ «Про контррозвідувальну діяльність» ... 134

ЗАКОН УКРАЇНИ «Про оперативно-розшукову діяльність» 149

УКАЗ Президента України «Про Положення про проходження громадянами України військової служби за контрактом в Управлінні державної охорони України» 180

Указ Президента України «Про День Управління державної охорони України» 239

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ «Про здійснення державної охорони керівників міжнародних організацій, які прибувають в Україну чи перебувають на її території» 240

НАКАЗ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ від 27.05.2011 № 210 «Про затвердження Порядку забезпечення безпеки посадових осіб, щодо яких здійснюється

державна охорона у місцях постійного та тимчасового перебування» 265

НАКАЗ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ від 25.05.2022 № 295 «Про затвердження Інструкції про порядок застосування Положення про проходження громадянами України військової служби за контрактом в Управлінні державної охорони України» 280

АКТУАЛЬНА СУДОВА ПРАКТИКА 316

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХРОНИ УКРАЇНИ

- ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА РЕФОРМУВАННЯ
- СУЧАСНИЙ СТАН ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ
- ОСНОВНІ НОРМАТИВНІ АКТИ, КОМЕНТАРІ І РОЗ'ЯСНЕННЯ
- АКТУАЛЬНА СУДОВА ПРАКТИКА

За загальною редакцією
кандидата економічних наук, професора
Скриньковського Руслана Миколайовича

Підписано до друку 26.08.2025 р. Формат 60x84 1/16.
Друк цифровий. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 24,5. Тираж 200 прим.

ТОВ «Центр учбової літератури»
вул. Лаврська, 20 м. Київ

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 2458 від 30.03.2006 р.

ЮРКНИГА
від теорії до практики

Перейти на сайт →